

# Zatoka Gwinejska na oku islamistów z Mali:

## Togo



Katarzyna Woźniak



Security  
in practice



## Zatoka Gwinejska na oku islamistów z Mali: Togo

Opracowała: Katarzyna Woźniak

Islamiści z Group for the Support of Islam and Muslims (z fr. Jama'at Nusrat Al-Islam Wa Al-Muslimeen JNIM)[1] z Mali rozszerzają swoją działalność terrorystyczną poza granice Sahelu. Coraz częściej ich obecność można zauważyć w nadbrzeżnych krajach Afryki Zachodniej. Atakowane są północne tereny m.in. Wybrzeża Kości Słoniowej, Ghany, Togo czy Beninu. Jakich środków zaradczych używają powyższe państwa, aby zapobiec rozprzestrzenianiu się dżihadu na południe, w kierunku Zatoki Gwinejskiej? Przegląd militarnych rozwiązań zapobiegania atakom terrorystycznym rozpoczniemy od Republiki Togijskiej.

11 maja 2022 r. na północy Togo doszło do ataku „terrorystycznego”. Ok. 60 uzbrojonych mężczyzn na motocyklach dokonało ataku na wojskowy posterunek policji w Kpinkankandi w pobliżu granicy z Burkina Faso. Ośmiu żołnierzy straciło życie, a 13 zostało rannych. Minister bezpieczeństwa Togo poinformował, że 15 napastników zginęło. Do ataku przyznała się grupa JNIM, która sieje spustoszenie w Mali, Burkina Faso i Nigrze. Był to pierwszy śmiertelny atak od ponad pół roku, kiedy to togijscy żołnierze udaremnili atak w listopadzie 2021 r. na wioskę Sanloaga na północy kraju[2].



Zdjęcie 1. Centrum usług rządowych (administracyjnych i ekonomiczno-finansowych) w stolicy Togo – Lomé.

W związku z majowym atakiem rząd Togo ogłosił wprowadzenie trzymiesięcznego stanu wyjątkowego (z możliwością przedłużenia) na północy kraju w regionie Savannah. Ma to ułatwić podejmowanie szybszych decyzji i działań sił bezpieczeństwa w przeciwdziałaniu grup zbrojnych[3]. Na północne tereny Togo zostało wysłanych 100 dodatkowych osób, które mają wzmocnić miejscowe posterunki bezpieczeństwa. Siły bezpieczeństwa przy granicy z Burkina Faso otrzymały wyposażenie techniczne oraz nową broń, w tym karabiny maszynowe. *Jeune Afrique* donosi, że do 2025 r. tongijska armia zwiększy zatrudnienie do 22020 osób (w 2020 r. tongijska armia liczyła 17773 żołnierzy) oraz „zostanie wyposażona w dodatkowy sprzęt: 15 lekkich czołgów, 25 transporterów opancerzonych, 127 lekkich pojazdów taktycznych, 4 lekkie wozy dowodzenia, 19 lekkich pojazdów rozpoznawczych i łącznikowych i 59 logistycznych pojazdów transportowych”. Na ten cel rząd przeznaczy 722 mld franków CFA, czyli ponad 1 mld dolarów[4].

W nocy z 9 na 10 lipca 2022 r. w wiosce Margba w prefekturze Tone miała miejsce operacja wojskowa o kryptonimie Koundjoare, która miała powstrzymać rozlanie się dżihadu na północne tereny Togo. Dane wywiadowcze zebrane przez armię wskazywały na groźbę infiltracji miejscowej ludności przez uzbrojone grupy zamierzające przeprowadzić atak terrorystyczny. W wyniku nalotu zginęło siedem osób, a dwie zostały ranne. Wkrótce potem tongijska armia wydała oświadczenie, w którym przyznała się do popełnienia błędu w analizie zagrożeń i zabiciu siedmiu niewinnych osób oraz zranieniu dwóch pozostałych. Szef tongijskiej armii Dadja Maganawe powiedział, że „samolot... pomylił [poruszające się osoby – przyp. włas.] z kolumną islamistów”. Siły zbrojne wyraziły skruchę, głęboki żal oraz przekazały kondolencje rodzinom, a osobom rannym życzyły szybkiego powrotu do zdrowia. Armia poinformowała, że wszczęła dochodzenie „w celu ustalenia okoliczności eksplozji i zidentyfikowania sprawców”[5]. Agencja informacyjna Reuters dotarła do źródła medycznego, które wskazało wiek ofiar na 14-18 lat. Była to młodzież wracająca do domów z obchodów muzułmańskiego święta Edi al-Adha[6].

Choć Togo jest jednym z najsłabiej rozwiniętych krajów na świecie, a ponad 50% ludności Togo żyje poniżej granicy ubóstwa[7], to kraj ten jest celem podróży i schronieniem dla uchodźców z sąsiedniego Burkina Faso. Uchodźcy z miasta Madjoari położonego 100 km od granicy z Togo ryzykują życie, próbując uciec i przedostać się do sąsiedniego kraju. Droga nie jest łatwa, gdyż blokowana jest przez grupy zbrojne, którzy atakują uciekających ludzi lub konwoje z pomocą humanitarną[8]. Od siedmiu lat Burkina Faso zmagają się z działalnością

islamskich grup ekstremistycznych. W styczniu 2022 r. w Burkina Faso doszło do zamachu stanu, a władzę przejął podpułkownik Paul-Henri Sandaogo Damiba. Odsunięcie byłego prezydenta Rocha Kaboré spowodowało wzrost przemocy i ataków terrorystycznych w kraju[9].



Zdjęcie 2. Port w Lomé.

Błędnie zinterpretowane lub fałszywie dostarczone dane wywiadowcze pokazują, że grupy islamistów stają się coraz bardziej niebezpieczne. Prowadzą działania wywiadowcze, kontrwywiadowcze oraz rozpoznawcze, aby zaplanować ataki, które mają wysokie prawdopodobieństwo skuteczności. Wykorzystują słabe strony obywateli (analfabetyzm w Togo wynosi 40%, a ludzie niewykształceni są bardziej podatni na wyzysk i manipulację ideologiczną[10]) oraz trudną sytuację gospodarczą kraju do pozyskania nowych zwolenników, zwłaszcza wśród mniejszości muzułmańskiej. Pogarszająca się sytuacja humanitarna, pandemia COVID-19, światowa inflacja oraz zjawisko bezrobocia sprzyjają rozwojowi ekstremizmu. Młodzi ludzie czują frustrację, bezsens istnienia w państwach „bez jasnej przyszłości”. Zwabieni pieniędzmi i ochroną młodzi ludzie wstępują do grup przestępczych lub terrorystycznych. Choć nie jest to jedyny sposób przyłączenia się do działalności przestępczej. Rząd próbując położyć kres rozprzestrzenianiu się grup zbrojnych, prowadzi krajowe działania militarne oraz zgadza się na udział zagranicznych sił bezpieczeństwa. Podpisanie przez Mali umowy z rosyjską Grupą Wagnera spowodowało wycofanie się Francji i innych państw europejskich z operacji antyterrorystycznych, w tym z operacji Barkhane oraz grupy zadaniowej Task Force Takuba. W zamian państwa europejskie oraz ich sprzymierzeńcy zapowiedzieli, że dalej będą walczyć z ekstremizmem w regionie Sahelu oraz Zatoki



Gwinejskie poprzez zwiększenie swojej obecności w Nigrze oraz krajach nadbrzeżnych Afryki Zachodniej[11].

---

[1] JNIM – z ang. Group for the Support of Islam and Muslims, z fr. Jama'at Nusrat Al-Islam Wa Al-Muslimeen to koalicyjna grupa dżihadystyczna sprzymierzona z Al-Kaidą. W jej skład wchodzi: Ansar Dine, Al-Kaida Islamskiego Maghrebu oraz Katibat Macina. Działa głównie na terenie Sahelu (Mali, Burkina Faso oraz Nigrze), ponadto rozszerza działalność o kraje Zatoki Gwinejskiej. *Mapping Armed Groups in Mali and the Sahel*, „European Council on Foreign Relations”, [https://ecfr.eu/special/sahel\\_mapping/jnim](https://ecfr.eu/special/sahel_mapping/jnim), 22.07.2022.

[2] *Togo's government alleges 15 assailants killed during last week's attack*, „Africa News”, 19.05.2022, <https://www.africanews.com/2022/05/19/togo-s-government-alleges-15-assailants-killed-during-last-week-s-attack/>, 19.07.2022.

[3] *Togo declares state of security emergency in the north*, „Africa News”, 19.06.2022, <https://www.africanews.com/2022/06/14/togo-declares-state-of-security-emergency-in-the-north/>, 19.07.2022.

[4] Ch. Djade, *Togo: comment Faure Gnassingbé veut combattre le terrorisme dans le Nord*, „Jeune Afrique”, 13.05.2022, <https://www.jeuneafrique.com/1346230/politique/togo-comment-faure-gnassingbe-veut-combattre-le-terrorisme-dans-le-nord/>, 22.07.2022.

[5] *Togolese army admits killing seven civilians by mistake*, „Africa News”, 15.07.2022, <https://www.africanews.com/2022/07/15/togolese-army-admits-killing-seven-civilians-by-mistake/>, 19.07.2022.

[6] *Togo's army says civilians killed by airstrike, mistaken for jihadists*, „Reuters”, 15.07.2022, <https://www.reuters.com/world/africa/togos-army-says-civilians-were-killed-by-airstrike-mistaken-jihadists-2022-07-14/>, 19.07.2022.

[7] F. Aina, *Togo looks like West Africa's new frontier of violent extremism*, „The Conversation”, 21.05.2022, <https://theconversation.com/togo-looks-like-west-africas-new-frontier-of-violent-extremism-183304>, 19.07.2022.

[8] *Burkina Faso: Over 600 seek refuge in Togo, fleeing jihadist attacks*, „Africa News”, 16.06.2022, <https://www.africanews.com/2022/06/16/burkina-faso-over-600-seek-refuge-in-togo-fleeing-jihadist-attacks/>, 19.07.2022.

[9] *July 2022 Monthly Forecast, West Africa and the Sahel*, „Security Council Report”, 1.07.2022, <https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2022-07/west-africa-and-the-sahel-8.php>, 19.07.2022.

[10] F. Aina, *Togo looks like West Africa's new frontier...*

[11] *July 2022 Monthly Forecast, West Africa and the Sahel*, „Security Council Report”, 1.07.2022, <https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2022-07/west-africa-and-the-sahel-8.php>, 19.07.2022.